

DEJINY FARMAKOLÓGIE

Ing. Dagmar Štangová

PERIODIZÁCIA

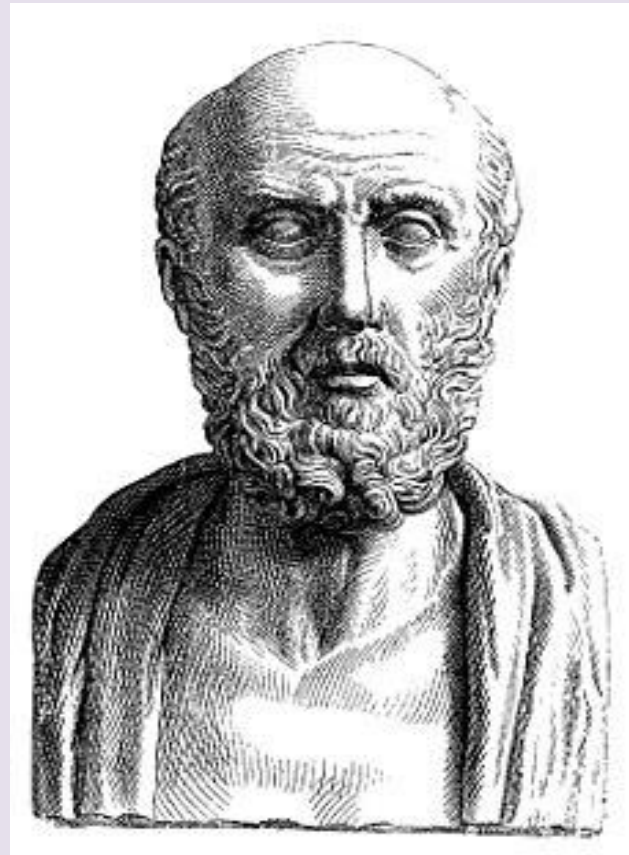
- **liečiteľstvo** (do 5./4. stor. p.n.l.)
- vydeľovanie z liečiteľstva (do 1. stor. n.l.)
- samostatná f. – nediferencovaná (1. stor. n.l. – ½ 19. stor.) – **Predklasické** lekárenstvo (4.-13. stor.)
  - **Klasické** lekárenstvo (14.-pol.19. stor.)
- samostatná f. – vnútorne diferencovaná (pol. 19. stor. – 1950)
- samostatná f. – vnútorne diferencovaná, úplne integrovaná do zdravotníctva (od 1950)

• LIEČITEĽSTVO

- poznávanie, príprava a podávanie liečiv vykonávala jedna osoba – **LIEČITEĽ**

Hippokrates

/ 460-370 p.n.l. /

• VYDEĽOVANIE Z LIEČITEĽSTVA

- **Claudius Galénos** (2. stor.) – rímsky dvorný lekár cisára Marka Aurélie (129 – 199)
- pripravoval rôzne liekové formy (masti, kvapky, obklady, čapíky ...)
- jeho spisy – základ prvého európskeho liekopisu
- zásady práce s liečivami
– **galenická farmácia**

• PREDKLASICKÉ LEKÁRENSTVO

- **Arabská ríša** – lekár **Avicenna** (980 – 1037) – účinky mnohých liečiv (ľuľok, ópium, alkohol), pomocou Hg liečil syfilis
- **Európske liečiteľstvo**
  - mníšske liečiteľstvo
  - laické ľudové liečiteľstvo
- **Liečiteľstvo na území Slovenska**
  - kláštorné liečiteľstvo (Zobor pri Nitre, Hronský Beňadik)
  - ľudové liečiteľstvo

• KLASICKÉ LEKÁRENSTVO

EURÓPA

- renesancia a humanizmus
- rozvoj vied – botanika, biológia, medicína, chémia + nové objavy
- organizovaná starostlivosť o zdravie v mestách, pokroky v hygiene
- rozšírenie siete lekární + vedecké spoločnosti a akadémie

• KLASICKÉ LEKÁRENSTVO

SLOVENSKO

- prvé lekárne – bohaté a veľké mestá:
  - 13. stor. – Budín
  - r. 1310 – prvá zmienka o lekárnikovi v BA
  - 14. – 16. stor. – lekárne v Košiciach, Bardejove, Kremnici, Nitre, Levoči ...
- nová vlna rozkvetu kláštorných lekární – jezuiti, milosrdní bratia, alžbetínsky, ...

• **KLASICKÁ LEKÁREŇ**

- **oficína** – príprava a výdaj LP (repozitória, stojatky + tára) – od 17. stor. aj čakáreň
- **cullina** (laboratórium) – LČ a iba stabilné LP
- **camera materialium** (sklad liečiv/tzv. materiálka)
- **hypocaustum** (vykurovaný sklad)
- **cellarium/aquarium** (pivnica)
- **herbarium** (pôjd)

SORTIMENT

- LČ rastlinného pôvodu
- LČ živočíšneho pôvodu
- LČ minerálneho pôvodu
- doplnkový predaj

MOBILIÁR

- repositória, zásuvky, skrine, pracovný stôl
- stojatky (nádoby) – tvar, funkcia a výzdoba
- laboratórna technika
- módne vplyvy: gotika, renesancia, baroko, rokoko, biedermaier, klasicizmu, seccesia, funkcionalizmus

Muzeum farmácie

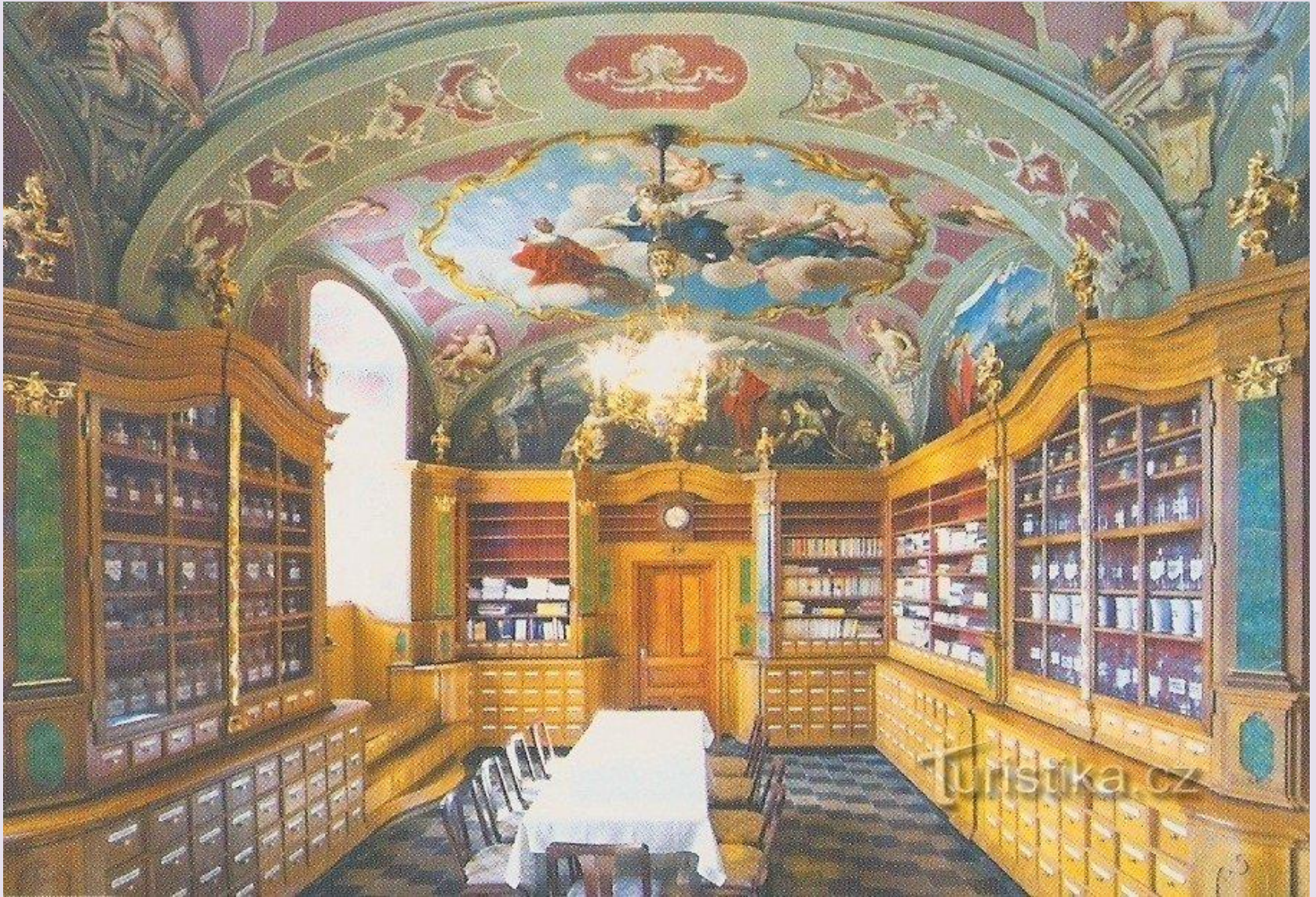
Lekáreň u Červeného raka v Bratislave

Jedna z najstarších lekárni v strednej Európe v Brne - barokový štýl

Baroková historická lékáreň v kláštore milosrdných bratov - Letovice

• 20.storočie

- **rozvoj** farmakológie

- používanie :

- barbituráty (obj. r.1904)

- sulfónamidy (obj. r.1908, do terapie 40 -roky)

- penicilín (obj. r.1929, do terapie r.1941)

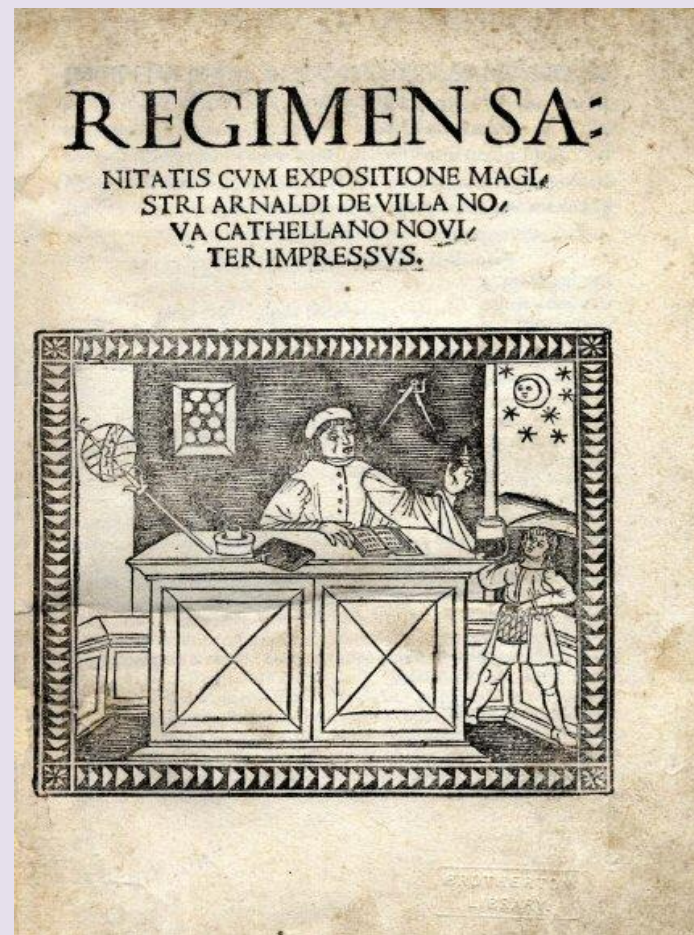
- chlórpromazín (obj. r. 1949, do terapie r.1952)

MÚDROŠŤ NA ZÁVER :

„Vino si ried' a striedmo vždy jedz, ba maj rád aj hládok, po obede hned' povstaň – spať po ňom maj za neporiadok, a keď máš cikať, tak cikaj a nasilu nestískaj zadok, starostí ťažkých zbav sa a stráň sa vždy hnevu a hádok!

Držiac sa tohto lieku, sa dožiješ vysokého veku.....“

ĎAKUJEM
ZA POZORNOST

